

## **Jaarverslag Stichting Markdal duurzaam en vitaal over 2018**

Het jaar 2018 was voor de stichting en daarmee voor de vereniging en haar partners niet gemakkelijk. De werkzaamheden die moeten leiden tot het realiseren van een duurzamer en vitaler Markdal – te beginnen bij 100 ha natuur en een vrijstromende Mark binnen een brede maatschappelijke opgave en aanpak –, gingen gepaard met spanningen over de werkwijze. De eigen werkwijze van de vereniging en stichting, waarin de inhoud van het proces, de procesmatige aanpak van binnenuit voorop staat, ging soms niet goed samen met de werkwijze van de overheid waarin procedurele verantwoording voorop staat. Je zou het de spanning tussen de leefwereld en de systeemwereld kunnen noemen. Die spanning is altijd aanwezig, maar deze spanning wordt soms versterkt door het feit dat de nieuwe Omgevingswet, met reden, verandering in deze spanning probeert te brengen. Wij als vereniging ondersteunen dat ook, net als een groot aantal bestuurders en bestuurlijke medewerkers. Verschillende ambtelijke medewerkers zowel als verenigingen en instellingen, stellen deze systeemverandering juist ter discussie.

### **Stand van zaken, planvorming en uitvoering, en verwachting.**

Het Perspectief voor het Markdal vormt al een aantal jaren, en nog steeds, de basis voor het werk van de stichting. Volgens deze plannen zijn de verwerving en beschikbaarheid van gronden mogelijk, net als de realisatie van KRW en NNB. Het Perspectief is als omgevingsvisie 'avant la lettre' ook de basis voor de conceptontwerpbestemmingsplannen en het voorkeursalternatief (VKA).

### **Beschikbaarheid gronden:**

We komen elk jaar een stapje verder en datgene wat in 2018 verder ontwikkeld is aan de plannen, biedt een goede basis voor verdere uitbouw en concretisering. Zo konden er ook in 2018 nog gronden beschikbaar komen, in aanvulling op de eerdere transacties in 2014, 2015, 2016 en 2017. Bij de vaststelling van het bestemmingsplan zullen door het inwerkingtreden van dit plan de overige ha's worden toegevoegd om het totaal van de overeengekomen 100 ha te voltooien. De hiervoor noodzakelijke anterieure overeenkomsten zijn in 2018 gesloten. Onmisbaar is de bereidheid van grondeigenaren om mee te werken en samen de overeengekomen doelen te realiseren. Steeds duidelijker blijkt dat beduidend meer gronden dan de overeengekomen 102 ha beschikbaar komen. Dat is inclusief gronden aan de Strijbeekse Beek en ook 'buffer' gronden langs de Strijbeekse Heide, mogelijke ontwikkelingen in Ulvenhout-Zuid en verspreid liggende kavels in het NNB-gebied. Hiervoor is een aanvullende overeenkomst tussen vereniging en provincie in voorbereiding. Deze aanvullende overeenkomst is ook nodig om de verandering in einddatum van de overeenkomst vast te leggen.

### **Realisatie KRW en NNB**

Met deze aanvullingen wordt niet alleen het uitvoeringsprogramma gerealiseerd, maar ook de totale NNB- en KRW-opgave in het Markdal, langs de Chaamse Beek, de Galderse Beek en de Kerzelseek. Door de verwerving en inrichting van deze beschikbare gronden krijgen water en natuur in het Markdal en in de stromende zijbeken een robuuste vorm. Dit werkt door naar een veel groter gebied. Dit versterkt de samenhang van de natuurgebieden en zorgt ervoor dat de

doelen van de KRW bereikt kunnen worden. Daarmee wordt de intentie van zowel de provincie als van de vereniging om te komen tot een robuust natuurnetwerk werkelijkheid.

### Ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen

De conceptontwerpbestemmingsplannen, nodig vanwege het meerwaardetraject binnen de Verordening Ruimte, zijn in juni 2017 aan de bestuurders van Alphen-Chaam, Breda en de Provincie aangeboden en vervolgens in een consultatieoverleg en inspraakprocedure gebracht. De ontvangen suggesties voor verduidelijkingen en verbeteringen zijn in 2018 verwerkt. Op vrijwillige basis is op verzoek van de medewerkers van de gemeenten besloten tot een Plan-MER, ter ondersteuning van het in 2019 uit te brengen conceptbestemmingsplan.

Een afzonderlijk en nieuw RO-bestemmingsplan traject in de volgende fase zal waarschijnlijk 'Ulvenhout-Zuid' betreffen. Deze strategisch belangrijke mogelijkheid tot grondverwerving die is ontstaan bij Ulvenhout-Zuid, is in diverse gremia besproken. Verdere planontwikkeling is er dan in 2019. In de planvorming die hierbij nodig is, blijft de bereidheid van alle deelnemers essentieel om via overleg tot consensus en zo tot verbeteringen te komen.

In de praktijk is dit laatste lastig. Het is niet eenvoudig dit tot stand te brengen. De uitnodigende werkwijze die de vereniging hanteert voor planvorming en betrokkenheid van binnenuit en met gelijk speelveld, een werkwijze die aansluit bij de bedoelingen van de nieuwe Omgevingswet, valt niet overal goed en leidt soms tot harde opstelling van partners. De procesmatige werkwijze van de vereniging staat vaak op gespannen voet met de procedure-achtige benadering van de bestuurlijke organisaties, een voorbeeld van de hierboven genoemde spanning tussen de leefwereld en de systeemwereld.

### Agrarische bedrijven

Voor de verschillende agrarische bedrijven heeft het hele proces verschillende consequenties. Zo biedt het mogelijkheden om meer aaneengesloten percelen te krijgen. Het biedt ook voor sommigen de aanzet tot veranderingen naar een duurzamere en innovatievere bedrijfsvoering of een bedrijfssanering. Wat vooral duidelijk voelbaar is, is dat de jarenlange druk om gronden af te staan voor natuurrealisatie (EHS-NNB) het perspectief voor de bedrijven heeft beperkt en dat het hanteerbaar maken van deze 'druk' door vereveningstransacties, weer perspectief biedt voor de toekomst. Misschien zelfs een duurzaam perspectief.

### Realisatie en Voorkeursalternatief (VKA)

Met het waterschap wordt op basis van gelijkwaardigheid samengewerkt, zoals ook in de samenwerkingsovereenkomst (SOK) is aangegeven. De 100 ha beschikbare gronden bieden de ruimte voor de nieuwe loop van de vrijstromende Mark op basis van het Voorkeursalternatief (VKA).

Dat betekent dat:

- ✓ administratief de beschikbaarheid van gronden afgerond kan gaan worden voor de 100 ha en aanvullend ruim 100 ha meer,
- ✓ de uitvoeringsplannen van de KRW-maatregelen samen met het waterschap kunnen worden opgesteld, ten behoeve van de concrete uitvoering,
- ✓ gekozen kan gaan worden voor de nieuwe vrijstromende loop van de Mark op basis van het VKA,
- ✓ dit gebruikt kan worden om met de eigenaren van de aangrenzende gronden verdere afspraken te maken over de gevolgen voor verdroging en/of vernatting,

- ✓ ontwerpbestemmingsplannen worden opgesteld met de bewoners en eigenaren en hun gemeenten,
- ✓ Er ten behoeve van de realisatie een aanvullende overeenkomst met de provincie opgesteld moet worden om de bredere werking van de aanpak voor een groter gebied mogelijk te maken,
- ✓ voor de realisatie van de natuurdoelen locaties met kansrijke biotopen voor gewenste doelsoorten aangegeven worden,
- ✓ een begin gemaakt kan worden met een aanzet tot het toekomstig beheer in het Markdal op basis van voorstellen van de werkgroep van de vereniging met een brede samenstelling vanuit alle betrokkenen in het gebied.

### **Werkorganisatie en bestuurlijke begeleiding**

Voor een goede afstemming in de diverse procedures van provincie, gemeenten en waterschap wordt steeds intensiever gewerkt in het breed bestuurlijk overleg (BBO) waarin de gedeputeerde van de provincie, de wethouders van de gemeente Alphen-Chaam en Breda en het verantwoordelijke DB-lid van het waterschap samen met de twee bestuursleden van de vereniging richting geven aan de werkzaamheden. Dit betreft naast de planvorming onder andere ook het ruimtelijke ordeningstraject (met name het meerwaardetraject binnen de Verordening Ruimte), de uitvoering en de communicatie. Specifiek voor de bestuurlijke begeleiding van planvorming en latere uitvoering van het VKA is er frequent overleg in het stuurteam van het waterschap en vereniging. Dit bestaat uit twee dagelijks bestuursleden van de vereniging en een bestuurder en een directielid van het waterschap. Deze overleggen bewijzen hun nut om de complex geworden planprocessen en procedures richting en effect te geven. Naast het bestuurlijk overleg is er partneroverleg gericht op het realiseren van het VKA en gericht op coherente communicatie tussen de partners naar bewoners, deelnemers en betrokkenen toe.

### **Financiële hoofdzaken stichting Markdal**

Op 24 mei 2016 werd de derde provinciale bijdrage conform de overeenkomst met de provincie Noord-Brabant ad € 3.003.000,= ontvangen. Vervolgens werd op 31 mei 2016 van de gemeente Breda een bedrag voor de eerste twee termijnen ad € 66.000,= ontvangen. In 2016 werd voor het eerst een overeenkomst voor particulier natuurbeheer op voorheen agrarische grond gesloten. Het inrichtingsplan bij de kwalitatieve verplichting werd in overleg met de provincie opgesteld, conform de overeenkomst.

De totale oppervlakte beschikbare grond, na verwerving of het afsluiten van andere overeenkomsten in 2014, 2015, 2016, 2017 en 2018, is na vaststelling van het bestemmingsplan in 2019 meer dan 100 ha. Verdere grondaankopen zijn voorbereid en zullen voor 2021 worden afgerond. Reeds beschikbare gronden worden kortlopend en onder voorwaarden voor duurzaam beheer verpacht.

Voor verdere details verwijzen wij u naar het financiële jaarverslag. Aangezien door het bestuur van de stichting moeilijk is in te schatten wat de ontvangsten en uitgaven zijn voor 2019, is derhalve een summiere begroting opgesteld. Voorts is het resultaat van de stichting toegevoegd aan de overige reserves van de stichting.

Buiten de financiële aspecten gaat er ook veel om in de immateriële inzet van leden. De inzet van bestuur en leden is weer gestegen ten opzichte van voorgaande jaren.

## Begroting 2019

### Baten

Inkomsten		
Subsidie van provincie	€	5.100.000,-
Subsidie gemeente Breda	€	100.000,-
Subsidie gemeente Alphen-Chaam	€	50.000,-
Pachtopbrengsten	€	20.000,-
Markhoeve		p.m.
Som der baten		<u>€ 5.270.000,-</u>

### Lasten

Kosten beheer en administratie		
Verzekeringen	€	14.000,-
Accountantskosten	€	14.000,-
		€ 28.000,-
Besteed aan doelstelling		
Procesmanaging:		
incl. secretariële en comm. ondersteuning. zzp.	€	250.000,-
ondersteuning proces door vereniging	€	8.000,-
Markhoeve	€	p.m.
Transactiekosten	€	400.000,-
Aankoop gronden	€	4.500.000,-
Inrichting	€	112.000,-
Som der lasten		<u>€ 5.298.000,-</u>
<b>Saldo van baten en lasten</b>		<u><u>€ --28.000,-</u></u>

## Algemene informatie over de stichting Markdal duurzaam en vitaal

De statuten van de stichting zijn openbaar en gepubliceerd op de website van de vereniging Markdal duurzaam en vitaal.

Als leden van het Dagelijks Bestuur zijn door de Algemene Ledenvergadering benoemd:

1. mevrouw E.W. Kegge - Rattink, in de functie van voorzitter;
2. de heer J.P.M. Roovers, in de functie van penningmeester;
3. de heer J.A. van Riet, in de functie van secretaris;
4. de heer J.W.M. Langeveld, in de functie van bestuurslid welke als plaatsvervangend voorzitter zal fungeren.

Bestuursleden worden benoemd voor een periode van maximaal drie (3) jaar en zijn daarna onbeperkt onmiddellijk herbenoembaar.

Bestuursleden ontvangen geen bezoldigingsvergoeding, maar uitsluitend - net als andere leden van de vereniging - de vergoeding van gemaakte onkosten. De hierboven genoemde bestuursleden hebben diverse functies in maatschappelijke organisaties. Deze zijn eveneens onbezoldigd. De genoemde diverse functies mogen niet strijdig zijn en mogen geen strijdigheid opleveren met de doelstellingen van de Vereniging, maar dienen vanwege de diversiteit en maatschappelijke betrokkenheid een meerwaarde te hebben.

## **Toezicht**

Het betreft hier het toezicht op uit te voeren projecten en handelingen. Ten behoeve van de overeenkomst van 6 november 2013 tussen de provincie Noord Brabant en de vereniging en stichting Markdal duurzaam en vitaal is het periodieke en structurele overleg met rapportage en toezicht op voortgang en besteding van de middelen georganiseerd. Op eenzelfde wijze zijn de gemeenten Alphen-Chaam en Breda betrokken. Naast deze externe vorm van toezicht wordt ook een Raad van Toezicht operationeel.

## **Organisatie van de stichting**

De bestuursleden zijn onbezoldigd zodat dit geen lasten voor de stichting oplevert. De stichting heeft statutair -zoals eveneens eerder vermeld- ten doel:

- a. het in opdracht van de vereniging Markdal duurzaam en vitaal realiseren van plannen en projecten conform het doel van de vereniging.
- b. het verwerven van financiële middelen ten behoeve van de vereniging Markdal Duurzaam en Vitaal, hierna te noemen: de vereniging;
- c. het beheren van de gelden van de vereniging;

Daarmee is de stichting uitvoerend aan de visie 'Samenhang Brengende Kijk' (SBK), plannen en de richtingwijzers zoals die zijn en worden ontwikkeld door de vereniging en haar werkgroepen. Deze zijn open voor iedereen die zich bij het Markdal betrokken voelt, leden en niet leden: het "netwerk" van het Markdal. Deze 'kijk' komt tot concretisering in de projecten die worden aangegaan met derden. De stichting voert deze projecten/werkzaamheden uit. Om de taken en projecten van de stichting uit te kunnen voeren is sinds 2013 een procesmanager ingehuurd van het Bureau van Miert: dhr. M. van Miert. In 2018 zijn tijdelijke contracten gecontinueerd voor communicatie met Marian Hulshof en voor secretariële ondersteuning met Mascha Norbart, alle twee ook werkend vanuit een eigen bureau. Evenals eerdere jaren kon ook dit jaar een beroep gedaan worden op Ardie van Honk voor de ontwikkeling van Markhoeve zonder dat het kostenconsequenties had voor de stichting. Onder de verantwoordelijkheid van de heer Van Miert werken in een werkteam een aantal personen die beschikbaar zijn gesteld door de provincie Noord-Brabant. Verrekening van de inzet van personen gebeurt op basis van urenverantwoording.

In de werkteams zijn op gezette tijden in wisselende samenstelling medewerkers van de gemeenten Alphen-Chaam en Breda en waterschap Brabantse Delta werkzaam. Er is en wordt op verschillende tijdstippen een beroep gedaan op adviesbureaus. De stichting is verantwoordelijk voor het uitvoerende werk, dat volgt uit de overeenkomst met de provincie om maatregelen voor de KRW uit te voeren en daartoe 100 ha NNB te realiseren. Zij is ook verantwoordelijk voor de aanvullende werkzaamheden die uit deze overeenkomst voortvloeien.

Activiteiten van de stichting omvatten onder andere:

- ✓ het overleg met grondeigenaren over de beschikbaarheid van gronden, middels verwerving, kavelruil of andere vormen van verevening,
- ✓ het vastleggen van afspraken en sluiten van overeenkomsten,
- ✓ daartoe het laten taxeren -conform de overeenkomst met de provincie- van de te verwerven gronden en het milieutechnisch laten onderzoeken van de kwaliteit van de betrokken gronden,

- ✓ zorgen voor de benodigde volmachten voor het Dagelijks Bestuur van de stichting en het notarieel laten vastleggen van de aankoop en transactie van de voor de doelstellingen van de vereniging te verwerven gronden,
- ✓ het technisch voorbereiden en uitvoeren van werken ten behoeve van de KRW in samenwerking met het waterschap,
- ✓ afspraken maken over de wijze van realisatie,
- ✓ het zorgdragen voor de RO-facilitering van de maatregelen conform de provinciale Verordening Ruimte, waaronder volgens nadere regels invulling geven aan het provinciale traject van meerwaarde,
- ✓ het bevorderen van een met de bestuurlijke partners afgestemde communicatie over de ruimtelijke procedures,
- ✓ het voeren van overleg hiertoe en het zo nodig opstellen van een plan in het provinciale meerwaarde traject,
- ✓ het zichtbaar maken van de mogelijkheden om aanvullend op de overeenkomst dezelfde provinciale doelen te verwezenlijken,
- ✓ na verwerving zorgdragen voor de financiële afwikkeling van het beheer van de verworven gronden,
- ✓ beheer van de financiën, waaronder het overleg met de provincie en de medefinanciers,
- ✓ rapportage over en verantwoording van de financiën aan provincie en medefinanciers,
- ✓ bewaken van tijdig beschikbaar komen van fondsen van de provincie en van medefinanciers,
- ✓ het op tijdelijke basis verpachten van de provinciale en eigen stichtingsgronden,
- ✓ al datgene dat volgt uit de statuten van de stichting.

Aan de vereniging Markdal duurzaam en vitaal is de ANBI status toegekend. Dit biedt fiscaal gunstige mogelijkheden voor diegenen die de vereniging en daarmee het doel een 'duurzaam en vitaal Markdal' met een gift willen steunen. De middelen kunnen ten gunste komen van de stichting om uitvoeringsactiviteiten mogelijk te maken.

### **Slot en vervolg**

Ook 2018 was een druk, intensief jaar voor de stichting, in samenwerking met actieve leden, bewoners en andere betrokkenen van verenigingen, gemeenten provincie en waterschap. De verwerking van reacties en suggesties voor het ontwerpbestemmingsplan nam veel tijd in beslag, zonder dat dit naar buiten toe al direct zichtbare resultaten gaf. Het proces waaraan we samen werken krijgt steeds vastere vorm door het volgen van de onvermijdelijke procedures. Belangrijke stappen zijn gezet om de uitvoering voor te bereiden, de beschikbaarheid van gronden af te ronden, alsook dit te verankeren in anterieure overeenkomsten en afspraken ten behoeve van het ontwerpbestemmingsplan. Het werk is, blijft en wordt de komende jaren complexer. De contouren zijn duidelijk geworden. Het andersom werken biedt meer ruimte voor de bewoners en de samenleving in ruime zin. 'Van binnenuit' worden ook onconventionele paden bewandeld. Het lijkt erop dat dit leidt tot betere resultaten. De daarvoor noodzakelijke planvormen en aangepaste procedures komen al werkend pas beschikbaar. Het blijft de opgave voor iedereen in het "Markdalnetwerk" om met elkaar, op een gelijk speelveld, tot een optimaal resultaat te komen.

**Tot slot:**

De in besluitvorming vastgelegde beleidsambities voor het Markdal worden op relatief korte termijn van enkele jaren realiseerbaar. Daarmee ontstaat een duidelijk perspectief voor bewoners. Dat is een breuk met het verleden waarin het nooit lukte om dit tot stand te brengen. Verder krijgen natuur en water nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden. Er ontstaan nieuwe mogelijkheden om land- en tuinbouw vitaal te laten verduurzamen. En wordt 'al werkende weg' bijgedragen aan bestuurlijke vernieuwing in de bestuurlijke organisaties van gemeenten, waterschap en provincie.

Voorzitter

A handwritten signature in black ink on a white background. The signature consists of a large, stylized capital letter 'R' followed by the name 'Rattink' in a cursive script.

Jettie Rattink

Secretaris

A handwritten signature in black ink on a light yellow background. The signature is highly stylized and cursive, appearing to read 'Joop van Riet'.

Joop van Riet